

УДК: 364.05

ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

ФІЛІМОНОВ Олена Борисівна

к.е.н., доцент б.в.з. кафедри фінансів і кредиту

E-mail: helfil@ukr.net

ШИНКАРЮК Аліна Олександрівна

Магістрант кафедри фінансів і кредиту

E-mail: alina.shinkariuk@yandex.ua

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Анотація. Дослідження окреслює проблему обмеженості та недостатності фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребами. Охарактеризовано джерела та інструменти фінансування соціальних проектів в Польщі та здійснено аналіз кількості джерел та частоти їх застосування, механізмів їх використання; досліджено структуру фінансування зазначених проектів. Здійснено порівняння джерел фінансування соціальних проектів в Україні та Польщі. Надано рекомендації імплементувати польський досвід фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребам.

Аннотация. Исследование очерчивает проблему ограниченности и недостаточности финансирования социальных проектов для людей с особыми потребностями. Охарактеризованы источники и инструменты финансирования социальных проектов в Польше и осуществлен анализ количества источников и частоты их применения, механизмов их использования; исследована структура финансирования указанных проектов. Проведено сравнение источников финансирования социальных проектов в Украине и Польше. Даны рекомендации имплементировать польский опыт финансирования социальных проектов для людей с особыми потребностями.

Ключові слова: соціальні проекти, джерела фінансування, структура фінансування, імплементація досвіду.

Ключевые слова: социальные проекты, источники финансирования, структура финансирования, имплементация опыта.

Постановка проблеми. Соціальний захист і соціальне забезпечення, допомога та підтримка людей з інвалідністю є важливою складовою відповідальності держави, суспільства та кожного особисто. Роль такої діяльності у сучасному світі тільки зростає, а більш ефективне її виконання стає можливим завдяки впровадженню проектного підходу, відповідно шляхом розробки і виконання, планування та фінансування соціальних проектів.

Під час реалізації проектів з надання соціальних послуг для людей з особливими потребами основна проблема полягає у недостатності й обмеженості фінансування. Такі проекти через відсутність комерційної складової залишаються непривабливими для приватного капіталу та класичних підходів інвестування чи проектного

фінансування. А процеси соціального інвестування ще не набули поширення. Переважна більшість соціальних послуг для людей з особливими потребами надається за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів. Поступово зростає роль громадських організацій та благодійних фондів, залучення донорів і меценатів. Поодинокими є випадки реалізації таких проектів у рамках корпоративної соціальної відповідальності.

Натомість, у країнах ЄС, зокрема, Польщі, існує цілісна система реалізації, регулювання та фінансування соціальних проектів, організована діяльність спеціалізованих фінансових інститутів, застосовуються методи, інструменти і важелі, що враховують специфіку соціальних проектів і комбінацію джерел фінансових ресурсів. Такий досвід доцільно адаптувати в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Організаційні та фінансові аспекти соціального проектування досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні вчені. Варто особливо відзначити цінність наукового внеску праць Безпалько О.В., Лібанової Е. М., Макарової О.В., Пономаренко О. В. [7, 8, 11]; а також Gatti S., Tan W., Nicolaescu V., Cace C. і Cace S., Bugg-Levine A., Kogut B. і Nalin Kulatilaka, Brzozowska K., Marska-Dzioba N. [15-20]. У той же час динамічний розвиток фінансової системи, зміна підходів до формування та використання державних і місцевих бюджетів, зростання ролі міжнародних фінансових інститутів і фондів ЄС, поширення соціального підприємництва, корпоративної соціальної відповідальності, благодійності й краудфандингу спричиняють потребу подальшого дослідження окресленого напрямку.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. У проблемі обмеженості та недостатності фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребами невирішеними залишаються аспекти формування ресурсної бази за рахунок фінансових джерел, доступних у сучасних вітчизняних умовах і достатніх для ефективної реалізації таких проектів, зокрема на базі НГО та з урахуванням позитивного досвіду Польщі.

Формування цілей статті. Метою цієї статті є висвітлення особливостей фінансування соціальних проектів в Україні та Польщі та визначення шляхів адаптації позитивного міжнародного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Польщі фінансування соціальних проектів є елементом державної соціальної політики. При цьому в програмі соціального розвитку переважає конкурсно-грантова основа реалізації державних заходів у справах інвалідності. Це забезпечує конкуренцію державних і недержавних структур, прозорість схем фінансування та результативність за оцінками проектів громадськими структурами.

Одним з учасників таких конкурсно-грантових відносин у Польщі є асоціація, якій притаманна некомерційна діяльність. Майно та капітал асоціації формується за рахунок членських внесків, пожертвувань, спадку, доходів з власної діяльності, доходів з майна асоціації і коштів громадських (публічних) [15]. Дохід з економічної діяльності призначений для реалізації статутних цілей і не може використовуватися для поділу між членами асоціації. Асоціація може отримувати

дотації, однак основним джерелом фінансування діяльності є гранти на окремі проекти. При цьому усі заходи, такі як надання нічлігу для бездомних або організації театрального фестивалю, повинні бути представлені як проектна заявка на грант (фінансування проекту). Крім основних заходів проекту організації повинні фінансувати також адміністративні витрати: приміщення, обладнання, яким користуються в роботі, бухгалтерія, робота координатора проекту. Фінансування цих витрат часто має ряд перешкод, зокрема, від державних управлінь, що дуже ускладнює ведення проектів.

Не всі джерела доступні для всіх типів організацій. Наприклад, реалізація проектів, що фінансуються із коштів фондів ЄС, вимагає великих знань, професійного, технічного забезпечення (наприклад, хорошої бухгалтерії) або грошового власного вкладу. Відрахування з 1% може бути, але передається на користь строго визначених у правилах організаціям.

Такий підхід сприяє ефективному використанню наявних фінансових ресурсів і розвитку підприємницької діяльності асоціацій і фондів для фінансової незалежності та можливості планувати довгострокові дії без урахування субсидій. З одного боку, це оцінюється позитивно, так як забезпечує стабільність діяльності та їх більшу передбачуваність. З іншого, скорочення доступу до безкоштовних послуг і благ, а також передбачає наявність найманих працівників, що розходиться з поняттям громадської організації. Все ще недостатньо використаним способом отримання грошей є налагодження співпраці зі спонсорами або партнерами донорами.

Основними джерелами фондоутворення асоціацій, які здійснюють проектну діяльність у сфері соціальної підтримки та захисту осіб з особливими потребами є такі [15, 18]:

1. Членські внески. Це джерело фінансування використовує більшість організацій (майже 60%) пайового типу, тобто асоціації та громадські об'єднання. У статуті організації закріплено обов'язок сплачувати членські внески та їх розмір. Внески розглядаються як дохід організації і повинні бути відображені у фінансовій звітності. Звичайні асоціації можуть покривати свої витрати виключно за рахунок своїх членських внесків.

2. Субсидії. Найбільш серйозним джерелом фінансування неурядових організацій інвалідів є субсидії (гранти), які надаються через місцеві органи влади, державне управління і приватні джерела (в основному організації-грантодавці).

Обов'язок оголошення конкурсу на виконання якого-небудь громадського завдання – тобто на одержання грошей в адміністрації на реалізацію певної мети – представляє Закон про суспільно-корисну діяльність і волонтерство. Незалежно від того, звідки отримано кошти, організації мають відправити установам докладні звіти (змістовні та фінансові). Більшість грантів теж контролюються середньотерміновими звітами з реалізації проекту.

3. Дарування (пожертвування). Це договір контрольований Цивільним Кодексом і укладений між донором і отримувачем дарування. Пожертвування можуть давати і отримувати як приватні особи, так і юридичні особи (необхідно сплатити прибутковий податок). Щоб пожертвування можна було вирахувати з податку, його слід передати організації, що діє на користь соціальних цілей або для релігійного культу. Приватні особи (фізичні), які передали пожертвування, можуть претендувати на відрахування з податкової бази максимум 6% від отриманого доходу – незалежно від розміру пожертви. Юридичні особи, які передали пожертвування, у наступному році можуть від доходу, який становить податкову базу, відняти суму, що не перевищує 10% від доходу у даному податковому році. Оплата пожертви повинна бути проведена на банківський рахунок організації. А в разі дарування речі або послуги – підтвердженням є документ передачі та прийому, документи, що підтверджують фактичні витрати, пов'язані з цією жертвою.

4. Спонсорство. Полягає у фінансуванні зазначеного заходу в цілях популяризації (особи, фірми) спонсора, тобто з метою підтримки чи підвищення репутації, поліпшення або зміни іміджу компанії або людини. Спонсор передає фінансові кошти, матеріальні цінності чи послуги в обмін на рекламні заходи з боку реципієнта. Умови цього співробітництва мають бути включені в договір спонсора.

5. Один відсоток. Громадяни (платники податку на доходи фізичних осіб) можуть передати 1% свого податку на користь обраних ними НДО, які зареєстрували в судовому порядку статус діячів суспільного блага. Це механізм фінансової підтримки громадських організацій, що діє з 2004 року, введений Законом про суспільно-корисну діяльність і волонтерство. Однією з пільг для організацій, що мають статус організації суспільного блага, є можливість отримання 1% податку від фізичних осіб.

Цей механізм полягає в тому, що платник податків сам може прийняти рішення та направити запит на 1% свого податку і передати його на користь обраної благодійної організації. Якщо цього не зробити, то податок потрапить туди, куди повинен був потрапити спочатку, а значить в бюджет держави. У разі пожертви благодійник передає власні кошти, а при 1% податку вирішує, куди надійдуть гроші (податки), які вже належать державі. Механізм 1% призначений тільки для організацій, що мають статус громадського блага, в той час як пожертву можна передати будь-якій неурядової організації. Сума 1% вираховується із суми податку, тобто платник податків не має впливу на обсяг списування, у разі дарування дарувальник сам визначає обсяг коштів. 1% йде на рахунок організації через податкову інспекцію, а пожертвування слід передати її особисто.

6. Збірки. За збір можуть бути визнані всякого роду заклики про добровільні пожертвування на користь зазначених у зверненні осіб. Ви не можете проводити збірки в інтересах особистого життя, для особистого прибутку. Це не означає, однак, що не допускається проведення збору, щоб зібрати пожертвування, наприклад, на операцію для конкретної людини. Коли хтось потребує кошти для відновлення, покриття витрат на лікування і т. д., він повинен звернутися до організації, мета якої є допомога людям у подібній ситуації.

7. Доходи з майна організації. Фінансові вкладення, які у відповідності із Законом про податок з юридичних осіб, можуть здійснюватися через неурядові організації, без додаткових витрат, оподаткування, це: банківські депозити, боргові цінні папери, казначейські папери (тобто державні та муніципальні облігації і казначейські векселі), паї інвестиційних фондів. Також формується статутний капітал (фонд) – це кошти, які неурядова організація збирає для того, щоб отримувати з них прибуток, який піде на реалізацію її статутних цілей. Основний принцип – недоторканність капіталу і постійне його примноження.

8. Штрафи суду. Суд, засуджуючи за злочини проти життя і (або) здоров'я, дорожні пригоди, скоєні під впливом алкоголю або проти довілля, може винести рішення про штрафну санкцію, тобто присвоєння суми грошей, що передається громадській організації або установі, основною метою якої є охорона здоров'я, надання допомоги потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах, охорона навколишнього середовища та підтримка людей з обмеженими можливостями.

9. Діяльність за доплату послуг суспільно-блага. Збори, наприклад, за послуги, надані в рамках платної статутної діяльності (непідприємницькою діяльністю) отримало в 2014 році 19% організацій. Це означає зростання з 2012 р. (з 14,7 %). У 2004, коли така можливість була новинкою (можливість її ведення представив Закон про суспільно-корисну діяльність і волонтерство), брали участь у ній усього кілька відсотків від організації (близько 4 %).

10. Доходи від підприємницької діяльності. У 2003 р. це було друге (після даровизни) за величиною джерело коштів для неурядових організацій, що становило 20 % загальної суми доходів (у два рази більше, ніж в 2001 р.). Проте в 2004 р. – вже тільки 16 % сектора оголосили ведення господарської діяльності, в 2006 р. їх було 8 %, а в 2008 р. – 5 % організацій. Прибуток від цієї діяльності повинен бути спрямований на ведення статутної діяльності організації. Економічна діяльність є другим за величиною джерелом доходів асоціацій та фондів.

11. Спадщина та заповіт. Асоціації та фонди можуть бути спадкоємцями. Як юридичні особи вони не сплачують податок на спадщину.

12. Кредити і позики. До певного часу кредити і позики не становили істотного джерела фінансової підтримки діяльності асоціацій та фондів. Однак у зв'язку з початком роботи Митного Союзу і появи можливості реалізації дуже великих проектів, які набагато перевищують бюджети об'єднань, фондів і потребують забезпечення часткового власного вкладу або створення влас-

них грошей, ця форма фінансування може розвиватися.

У Польщі система соціального забезпечення та роботи із вразливими групами населення побудована на співпраці неурядових організацій та органів влади. Відповідно до законодавства Польщі органи влади можуть замовляти на основі конкурсу громадським організаціям виконання громадських завдань разом з наданням дотацій на фінансування їх реалізації, або вони можуть підтримувати такі завдання, разом з наданням дотацій на дофінансування їхньої реалізації [6].

Зазвичай, соціальні проекти та діяльність громадських організацій щодо їх реалізації фінансується за рахунок залучення кількох різних джерел. При чому, за період 2011-2015 рр. кількість таких джерел зростає. Так бюджет середньостатистичної організації в 2011 р. був сформований з двох джерел, а в 2014 р. вже з трьох. Бюджет із надходжень з п'яти або більше різних джерел притаманний малій частці організацій: лише 19 % у 2011 р. і вже 27 % – у 2014 р. (рис. 1) [6, 15, 18]. У 2011 р. пожертви здійснювалися виключно у фінансовій формі від окремих осіб, підприємств і установ, а в 2014 році – зросла ще частка матеріальні (обладнання, матеріали). При цьому, пожертви від приватних осіб зросли на 18 процентних пунктів, а від установ і підприємств – на 6 процентних пунктів. У той же час, суттєві зміни у джерелах і методах фінансування стосувалися лише пожертвувань.

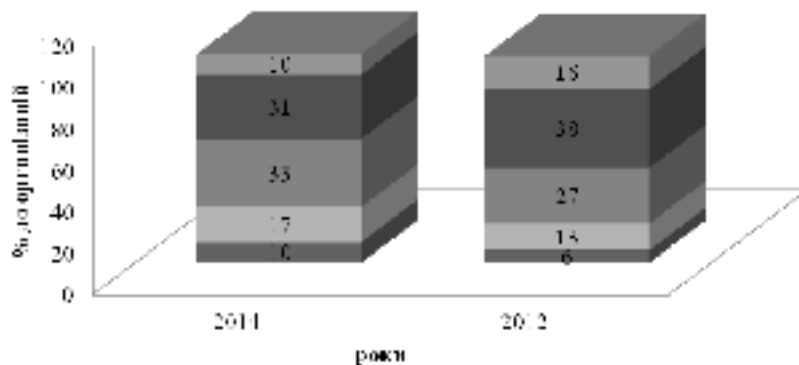

Рис. 1. Структура НДО Польщі за кількістю джерел фінансування

- 1 – більше 6
- 2 – 5-6
- 3 – 3-4
- 4 – 1-2
- 5 – брак інформації

У складі джерел фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребами громадських організацій у Польщі переважають такі: муніципальні та державні фонди, кошти від 1 % податку з доходів, а також кошти Європей-

ського Союзу та міжнародні дотації, доходи від господарської діяльності, гранти від інших організацій, даровизна та пожертвування від приватних осіб, компаній і установ (рис. 2).

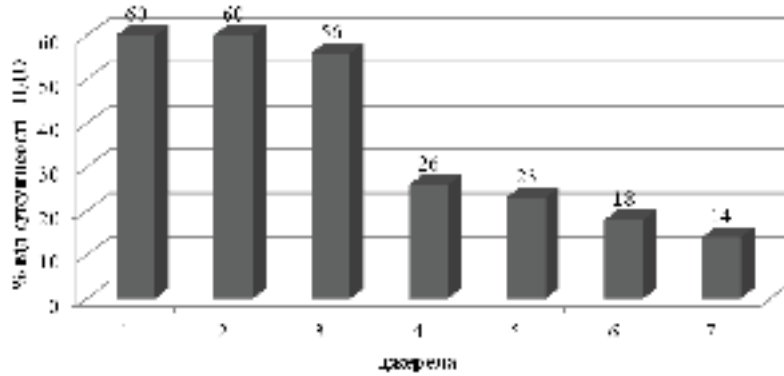

Рис. 2. Структура НДО Польщі за складом джерел фінансування

- 1 – Державне замовлення.
- 2 – Членські внески.
- 3 – Даровизна.
- 4 – Господарська діяльність.
- 5 – 1% податку.
- 6 – Фонди ЄС.
- 7 – Державні/міжнародні дотації.

В Україні розробка і виконання програм і проектів соціального захисту, забезпечення та підтримки людей з інвалідністю є прямою функцією держави, що реалізується через Міністерство соціальної політики та його структурні підрозділи.

Відповідно, основним джерелом фінансування будуть кошти Державного бюджету України на відповідний рік. Для прикладу, у табл. 1 наведено дані щодо фінансування програм реабілітації [4].

Таблиця 1

Видатки Державного бюджету України на 2017 рік на фінансування програм реабілітації людей з особливими потребами

Напрямок допомоги	Сума, тис. грн
Спеціалізована протезно-ортопедична та медично-реабілітаційна допомога інвалідам у клініці Науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності.	17 393,8
Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення	91 682,7
Фінансова підтримка громадських об'єднань інвалідів та ветеранів, заходи з відвідування військових поховань і військових пам'ятників та з відзначення Дня пам'яті та примирення, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні	81 134,1
Санаторно-курортне лікування ветеранів війни, осіб, на яких поширюється чинність законів України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", "Про жертви нацистських переслідувань" та інвалідів	116 577,3
Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів	1 181 073,1
Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту інвалідів	43 312,8
Реабілітація дітей-інвалідів	675,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасової державної допомоги дітям та допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічних травм	53 929 901,3

Джерело: [4].

Загальна сума наведених державних витрат (без врахування проекту міжнародного кредиту-ра) становить близько 55 461 750 тис. грн. – 7,1 % від обсягу усіх запланованих на соціальний захист видатків. Однак, це не відображають усього обсягу фінансування соціального захисту.

У той же час, в Державному бюджеті переважно не закладається пряма фінансова підтримка молодіжних чи дитячих громадських організацій, які реалізують подібні проекти. Водночас широко застосовуються «приховані фор-

ми» такого фінансування, коли орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування може делегувати громадським організаціям повноваження щодо реалізації відповідних програм (проектів, заходів), що визначені як реалізовані самим органом державної влади чи місцевого самоврядування. Відповідно, частина програм і проектів буде профінансована з місцевих бюджетів. Одним з таких прикладів є статті видатків обласного бюджету Миколаївської області, окремі з яких, станом на 2015 р., наведено у табл. 2 [3].

Таблиця 2

Розподіл видатків обласного бюджету Миколаївської області на 2015 рік

Стаття видатків	Сума, тис. грн
Спеціальні загальноосвітні школи-інтернати, школи та інші заклади освіти для дітей з вадами у фізичному чи розумовому розвитку	102829,93 тис. грн
Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади (центри, диспансери, госпіталі для інвалідів Великої Вітчизняної війни, лепрозорії, медико-санітарні частини тощо, що мають ліжкову мережу)	207917,1
Будинки-інтернати для малолітніх інвалідів	4762,9
Будинки-інтернати (пансіонати) для літніх людей та інвалідів системи соціального захисту	51676,6
Фінансова підтримка громадських організацій інвалідів і ветеранів	712,5
Субвенція з обласного бюджету бюджетам міст і районів для надання одноразової матеріальної допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (I категорії), та дітям-інвалідам, інвалідність яких пов'язана з наслідками Чорнобильської катастрофи	453,9
Субвенція з обласного бюджету бюджетам міст і районів для надання одноразової матеріальної допомоги сім'ям загиблих та померлих учасників бойових дій в Афганістані, інвалідам війни в Афганістані	589,8
Видатки на утримання центрів з інвалідного спорту і реабілітаційних шкіл	742,5
Проведення навчально-тренувальних зборів і змагань та заходів з інвалідного спорту	92,4
Спеціальні загальноосвітні школи-інтернати, школи та інші заклади освіти для дітей з вадами у фізичному чи розумовому розвитку	3022,42
Будинки інтернатного типу для малолітніх інвалідів	72,5
Разом	372 872,55

Джерело: [3].

У демократичних країнах громадянське суспільство виступає в ролі рівноправного партнера держави й бізнесу у вирішенні соціальних і суспільних проблем. При цьому держава бере на себе зобов'язання створити сприятливі правові умови для діяльності організацій громадянського суспільства, забезпечує значну частину фінансування їхньої діяльності та залучає до надання соціальних послуг. Поступово подібні зрушення відбуваються і в Україні, де роль недержавних і громадських організацій (НДО і ГО) у реалізації соціальних проектів суттєво зростає.

Аналіз діяльності та фінансування недержавних організацій в Україні засвідчує про високу роль міжнародних донорів у їх становленні. Найпотужніші на сьогодні недержавні організації допомоги інвалідам – це такі, що мали вагому і багаторічну підтримку міжнародних фондів і міжнародних партнерів. Ці організації мають матеріальну базу і штатних працівників, сучасні засоби зв'язку, ефективний менеджмент. За даними досліджень Світового Банку (2003) та Творчого центру «Каунтерпарт» (2006), гранти міжнародних донорів становлять ліву частку фінансу-

вання НДО (60 – 68 %) [9, 10]. Більшість НДО демонструють свою активну співпрацю з органами влади, особливо на місцевому рівні. В результаті чого, останніми роками спостерігається тенден-

ція до зростання частки фінансування з місцевих джерел (органів влади, бізнесу, приватних фондів), що представлено на рис. 3 [1].

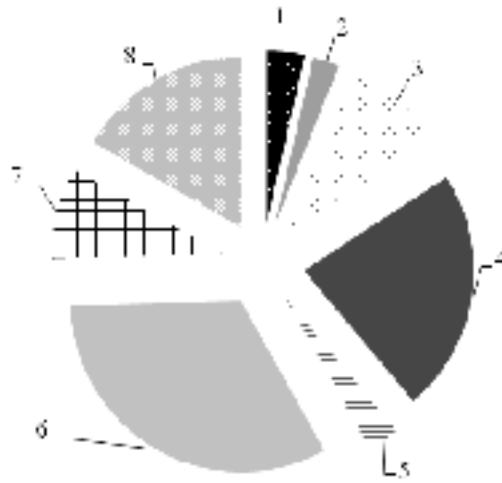

Рис. 3. Надходження коштів за джерелами, 2015 рік

1 – Державний бюджет (3%).	5 – Резиденти (3%).
2 – Місцевий бюджет (2%).	6 – Нерезиденти, гранти (33%).
3 – Членські внески (10%).	7 – Власна діяльність (9%).
4 – КСВ (23%).	8 – Інше (17%).

Для своєї діяльності громадські організації, що забезпечують соціалізацію людей з обмеженими можливостями у 2015 р. з різних джерел отримали 6,3 млрд грн, що в 1,5 рази більше, ніж у 2014 р. Основну частину становили надходження від благодійності – 3,7 млрд грн, або 58,8 % загальної суми фінансування. Від членських внесків отримано 611,6 млн грн, або 9,7 %, господарської діяльності товариств, підприємств, створених громадськими організаціями для виконання їх мети та напрямів діяльності – 549,7 млн грн, або 8,7 % [1].

Протягом 2015 р. громадські організації використали 82 % наявних коштів, залишок становив 1,1 млрд грн. Найбільше коштів було використано на благодійну діяльність – 36,7 % (1,9 млрд грн). Оплата послуг і праці становила відповідно 17,3 % (899 млн грн) та 16,3 % (846 млн грн) використаних коштів. Усього було проведено 14 521 захід для залучення коштів та реалізовано 5 478 соціальних проектів (із них 241 проект в Миколаївській області).

Результати досліджень показали, що лише незначна частка організацій громадського сектору бере участь у конкурсах проектів на фінансуван-

ня із державного та місцевого бюджетів (близько 27 %), тоді як частка отриманого фінансування становить тільки 10 % їх загального бюджету. Водночас більшість неурядових організацій використовують у своїй діяльності фінансування від міжнародних грантів (55 %), благодійних внесків бізнесу (52 %), індивідуальних пожертв (44 %), членських внесків (34 %) та ін. [3]. Потребу збільшення частки державного фінансування заходів і програм, що впроваджуються організаціями громадського сектору, відзначають учасники реформування законодавства про організації громадянського суспільства, та самі організації.

Варто відзначити зростання ролі КСВ у фінансуванні соціальних проектів, що відбувається завдяки впровадженню принципів соціальної відповідальності на підприємствах України. На вітчизняному ринку діє близько 63 підприємств, котрі називають себе соціально відповідальними, і їх кількість збільшується [3].

Згідно з даними Державної служби статистики України, витрати підприємств на соціальну відповідальність за останні п'ять років зросли на 30 % (табл. 3) [2].

Таблиця 3

Напрями витрат соціально відповідального бізнесу

№	Напрямок витрат	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2014/ 2010р.
1	Витрати на персонал	263803,2	3153826,3	374105,6	378223,2	354424,9	1,34
2	Витрати на науково-технічні роботи	8825,6	9365,0	10335,1	10890,9	10083,6	1,14
3	Екологічні платежі	1376,2	1957,6	1951,0	2753,3	2824,1	2,05
4	Витрати на благодійність	593,4	695,8	699,5	653,9	925,0	1,56
5	Податок на прибуток	40359,1	55097,0	55793,0	54993,8	40201,5	1,00
	Разом	314957,5	382497,7	442883,6	447515,1	408459,1	1,30

Джерело: [2, 13, 14].

У межах загальної суми таких витрат окремі складові мають доволі різні темпи зростання. Так, обсяг податку на прибуток протягом 2010 – 2013 рр. збільшувався, однак, у 2014 р. знизився до рівня 2010 р. Найвищі темпи зростання були в обсягах екологічних платежів – більш ніж вдвічі у порівнянні з 2010 р. Структура витрат суб'єктів господарювання на корпоративну соціальну відповідальність протягом 2010 – 2014 рр. залишилась майже без змін: більше 80 % складають витрати на персонал і їх частка має певну тенденцію до зростання. Друге місце за величиною у структурі витрат займає податок на прибуток (близько 10 %). Частка інших видів витрат на соціальну відповідальність є незначною і в сумі складає близько 5 %.

Тож можна сказати, що корпоративна соціальна відповідальність – це вільний вибір на користь зобов'язання підвищувати добробут громади через відповідні підходи до ведення бізнесу, а також надання корпоративних ресурсів. Але разом з цим, соціально-економічні фактори є не менш важливими для інноваційного розвитку. Так, за даними дослідження українського бізнесу ООН, в середньому 49,1 % підприємств взагалі не відслідковують соціальні наслідки інноваційного розвитку, іноді це роблять 29,4% підприємств і лише 5,3 % використовують для оцінки чіткі показники [5]. Донедавна витрати, пов'язані з корпоративною соціальною відповідальністю, могли

собі дозволити лише великі, транснаціональні компанії, але у зв'язку з підвищенням вимог до підприємства – до непрямой відповідальності за своїх постачальників та використовуваними ними ресурси, як з боку законодавства, так і з позицій стандартизації та сертифікації, малі підприємства також змушені інтегрувати в свою систему менеджменту принципи КСВ, аби втриматися на конкурентному ринку.

Висновки та перспективи подальшого розвитку. Проведено дослідження стану фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребами в Україні та Польщі з урахуванням джерел і обсягів. Результати засвідчують наявність широкого спектру методів, джерел і засобів фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребами, що застосовуються у Польщі та можуть бути адаптованими в Україні, де їх кількість менша. Переїняття польського досвіду дасть змогу вирівняти структуру та якість надання соціальних послуг людям з інвалідністю та розширити можливості фондоутворення соціальних проектів. Безперечно, всі ці процеси підлягають докорінному перегляду та адаптації до умов сучасної української економіки та законодавства. Проте очікуваний результат може звільнити українську економіку від постійних соціальних витрат та переправити кошти із бюджету споживання у бюджет інвестицій.

Список використаних джерел:

1. Діяльність громадських об'єднань в Україні у 2014 р. Статистичний бюлетень / За ред. О.О. Кармазіної. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 145 с.

2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікро-підприємництва у 2014 р. Статистичний збірник / За ред. М.С. Кузнецової. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 480 с.

3. Довідник соціально-відповідальних компаній України. – К. : К.І.С., 2007. – 170 с.
4. Закон України. Про Державний бюджет України на 2017 рік: за станом на 21.12.2016. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.
5. Зінченко А.Г., Саприкіна М.А. Соціальна відповідальність в Україні: Погляди різних стейкхолдерів. Регіональний аспект / А.Г. Зінченко, М.А. Саприкіна. – К., 2008. – 60 с.
6. Коваль О. Соціальний захист населення у Польщі. [Електронний ресурс] // Юридично-соціальний портал. – Режим доступу : www.pilga.in.ua
7. Лібанова Е. М. Соціальні результати державних програм: теоретико-методологічні та практичні аспекти оцінювання [Текст] : монографія / Е. М. Лібанова. – Умань : Сочінський, 2012. – 312 с.
8. Макарова О. В. Державні соціальні програми: теорія, методика розробки та оцінки [Текст] : монографія / О. В. Макарова. – К. : Ліра-К, 2004. – 328 с.
9. Офіційний сайт «Світовий Банк – Україна». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
10. Офіційний сайт творчого центру «Каунтерпарт». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ccc-tck.org.ua>.
11. Пономаренко О. В. Механізм державного управління соціальними проектами та програмами: теорія і методологія [Текст] : монографія / О. В. Пономаренко. – Донецьк: Технопак, 2010. – 342 с.
12. Рішення Миколаївської обласної ради №12. Про обласний бюджет Миколаївської області на 2017 рік за станом на 22.12.2016. [Електронний ресурс] / Миколаївська обласна рада: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://mk-oblrada.gov.ua/index.php/2015-08-20-12-19-35/2015-09-02-15-26-40>.
13. Статистичний щорічник України за 2010 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 560 с.
14. Статистичний щорічник України за 2014 рік / За ред. І.М. Жук. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 586 с.
15. Brzozowska, Krystyna. «Zaangażowanie środków Unii Europejskiej w finansowanie projektów PPP w Polsce.» Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług 108 Wzrost i rozwój potencjału Europy-inwestycje w innowacyjną i konkurencyjną gospodarkę regionów: IX Forum Samorządowe (2013): 67-78.
16. Bugg-Levine, Antony, Bruce Kogut, and Nalin Kulatilaka. «A new approach to funding social enterprises.» Harvard business review 90.1/2 (2012): 118-123.
17. Gatti, Stefano. Project finance in theory and practice: designing, structuring, and financing private and public projects. Academic Press, 2013.
18. Marska-Dzioba, Natalia. «W cieniu reformy emerytalnej. Przejrzystość finansowania polityki integracji osób niepełnosprawnych.» Zeszyty Naukowe/Polskie Towarzystwo Ekonomiczne 11 (2011): 349-364.
19. Nicolaescu, Victor; Cace, Corina; Cace, Sorin. Importance of financing the social economy projects. Journal of Community Positive Practices, 2012, 12.3: 520.
20. Tan, Willie. Principles of project and infrastructure finance. Routledge, 2007.